

## gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 6 kron, za pol leta 3 krone in za četrť leta 1 krono 50 vin., — po pošti prejemane pa za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vin., za četrť leta 1 krona 80 vin. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 80 vin. Naročnino prejema upravnistvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserte) vzprejmlje upravnistvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 16 vin., za dvakrat 24 vin., za trikrat 30 vin. — Dopisi naj se pošiljajo urednistvu „Novic“.

V Ljubljani 19. septembra 1902.

Politični oddelek.

Waser redivivus.

Mej vsemi nemškimi uradniki, kar jih je kdaj gospodovalo nam Slovincem, ni nobeden v takem spominu, kakor svoječasni predsednik graškega višjega sodišča vitez Waser. Ne rečemo, da ni bilo nemških uradnikov, ki so ravno tako postopali proti Slovincem kakor on. Auersperg, Widmann, Possaner, Vesteneck, Heinricher in drugi so tudi Slovence sovražili iz vsega srca in nam škodovali, kjer in kakor so mogli, a nobeden ni bil v stanu prizadeti nam toliko pozitivne škode, kakor Waser. Ko bi se hotelo zapisati vse krivice, ki jih je Waser storil slovenskemu narodu, bi se moralo spisati debelo knjigo.

Sedanji višjesodni predsednik grof Gleispach je Waserjev učenec. Nekaj časa se je delal nepristranskega v narodnem oziru in to mu je pomagalo, da je postal v Badenijskem kabinetu justični minister. Kot tak je izdal sloveče češke jezikovne naredbe, ki so provzročile nemško obstrukcijo.

Ko je grof Gleispach moral demisijonirati, se je vrnil na prejšnje svoje mesto v Gradec kot višjesodni predsednik. Pri Nemcih je bil tedaj tako sovražen, da se v Gradcu ni upal na cesto.

A sedaj! Kolika prememba! Sedaj je višjesodni predsednik grof Gleispach ljubljeneč najhujših nemških nacijonalcev in v visokih čisljih pri tistih, ki bi ga bili pred štirimi leti najraje ubili.

In grof Gleispach si je to ljubezen in to zupanje najekstremnejših nemških elementov, najstrastnejših Vsenemcev v polni meri zaslužil, kajti krenil je popolnoma na pota, po katerih je hodil njegov prednik, zloglasni Waser.

Gleispachovo delovanje meri na to, da iztisne Slovence iz pravosodja in da spravi na kolikor mo-

goče veliko sodnih mest mej Slovence same trde Nemce, katerih osebe so mu porok, da bodo zvesti pospeševalci njegovih idej.

S slovenskega Štajerja je Gleispach slovenske sodne uradnike že skoro popolnoma iztrebil. Štajerski Slovenec ne sme ostati na Štajerskem. Kar po vrsti jih potiska grof Gleispach na Kranjsko, na njih mesta pa spravlja Nemce. In ker so zelo redki tisti Nemci, ki morejo izkazati vsaj nekoliko znanja slovenskega jezika, napravil je grof Gleispach zanje posebne tečaje, v katerih se v nekaj tednih „nauče“ slovenskega jezika. Za to „učenje“ dobivajo še posebne nagrade v obliki višjih adjutov. Razume se po sebi, da je to brez vsake praktične vrednosti, ker absolventje teh tečajev se ničesar ne nauče in lomijo tako grozno slovenščino, da jih nihče ne razume.

Pa tudi kar očitno preteriranje slovenskih uradnikov je na dnevnem redu. Minolo nedeljo se je to posebno jasno pokazalo. Ta dan je dunajski uradni list prinesel troje imenovanj. Za državnega pravdnika namestnike so bili imenovani okrajni sodnik v Kranjski gori dr. Rogina in sodni pristav v Ptujju Rudolf Tschech, oba za Ljubljano, za Maribor pa sodni adjunkt dr. Ferdinand Duchatsch. Dr. Rogina je štajerski Slovenec, ki so ga potisnili na Kranjsko, Tschech in Duchatsch pa štajerska Vsenemca, a dasi sta oba precej slaba uradnika, sta vendar preskočila celo dolgo vrsto starejših slovenskih adjunktov in sta izpodrinila dva slovenska tekmeca, ki sta v vsakem oziru dosti bolj sposobna, kakor ona dva.

Tu imamo klasičen slučaj, kako se nemško uradništvo protežira in kako se na mestih mej Slovinci preterirajo in zatirajo slovenski uradniki.

Tako ne sme več dalje iti. Treba bo proti temu počenjanju grofa Gleispacha nastopiti z vso eneržijo in vso brezobzirnostjo. Že v minolem zasedanju poslanske zbornice je dr. Ploj s krepkim govorom razkril delovanje grofa Gleispacha, a pomagalo ni nič. Sedaj

bode treba napeti druge strune. Parola bodi: grof Gleispach mora proč, mora v pokoj!

### † Ivan Nabergoj.

V sredo dne 10. t. m. je umrl na Proseku za-  
služni prvoboritelj Slovencev v Trstu, Ivan Nabergoj.

Pokojnik se je porodil na Proseku dne 28. maja  
l. 1835 in je doživel 67. leto svoje starosti.

Zaradi tega je začel vzbujati v svojih ožjih ro-  
jakih zavest o nevarnosti, ki se je pričela sklapljati  
nad njihovimi glavami, bodril je, navduševal ljudstvo  
k narodni zvestobi in k probuji ljudstva za slovenski  
napredek. Reči se mora, da je uprav to Nabergojevo  
spoznanje o politični nevarnosti otvorilo našo poli-  
tično borbo ob Adriji in da si je baš zaradi tega na-  
kopal Nabergoj neugasno sovraštvo irredente, kateri  
je vender-le ta velikan duha prekrizal toliko njenih  
zlobnih načrtov.

Kolike so zasluge Nabergojeve za probujo na-  
rodne zavesti mej tržaškimi Slovenci, to se pač ne  
da opisati, a najbolji dokaz o njegovi ljubezni za  
narod in njegovo delovanje, za blagor istega, je pač  
neomejeno zaupanje, katero so mu naklonili njegovi  
ožji rojaki s tem, da so ga izvolili že leta 1865. v  
tržaški mestni zastop, a l. 1873. v državni zbor. Kot  
mestni svetovalec je neustrašeno zastopal pravice  
tržaških Slovencev celih 25 let, a kot državni po-  
slanec celih 20 let. To je doba, s kakoršno se more  
ponašati malo kateri ljudski zastopnik.

Ivan Nabergoj je zrl na to dobo svojega delo-  
vanja lahko s ponosom, kajti v vsem ni bilo ni jed-  
nega madeža narodne netaktnosti. Za njegovo obče  
koristno delo pa, katero ni ostalo skrito niti v naj-  
odločilnejših krogih, ga je obdaroval cesar z vitežkim  
križcem Fran Josipovega reda.

A (vitez) Nabergoj ni deloval le v javnih zastopih,  
marveč tudi zasebno, kjerko-li se je bila nudila pri-  
lika. Kje je bil shod tržaških Slovencev, na katerem bi  
se ne bila prikazala njegova častita oseba, kjer bi  
ne bil spregovoril on jedrnate, mnogo tehtajoče besede?

Nabergoj ni rad stopal na visoki oder, marveč  
vstopil se je — pred oder, ter od tam govoril z na-  
rodom za narod.

Poleg političnih bile so na srcu tudi gospodarske  
zadeve tržaških Slovencev, ker dobro je znal, da bi  
se tržaški Slovenci le tedaj postavili i politično na  
močno stališče, ako bi močno stali tudi gospodarski.  
Zaradi tega je sprožil on prvi važno misel, naj bi se  
okoličani že za časa polastili od države bogato sub-  
vencionirane kmetijske družbe. „Societâ Agraria Trie-  
stina“ ter izrinili iz odbora politikujoče Italijane ter  
tako postali sami gospodarji te prevažne družbe. A  
kratkovidni Slovenci, ki niso mogli slediti velikemu  
duhu Nabergojevemu, čegar politični načrti so bili  
osnovani v velikem slogu, niso znali uresničiti te

pomenljive Nabergojeve misli v škodo vse okolice, ki  
trpi sedaj pod pritiskom gospodujočih laških „kmetov“  
v gosposki suknji.

Koliko dobrih nasvetov in načrtov je ostavil  
Nabergoj kot predsednik političnega društva „Edinost“  
in drugod, o tem bode še govorila zgodovina tržaških  
Slovencev obsežne knjige.

Ko je l. 1897. irredenta s svojo zlobo osleparila  
okoličane za Nabergojev mandat, bilo je čedalje manj  
slišati o njegovem delovanju, dasi je še nadalje tiho  
nadaljeval svojo sveto narodno misijo. Tudi neka  
nesoglasja v odboru političnega društva samem so  
mu nekako zagrenila veselje — tako, da je naposled,  
prisiljen po mučni bolezni, popolnoma obmolknil.

In danes ga ni več med nami!

Danes teden popoldne sprovedli so tržaški Slo-  
venci k večnemu počitku očeta-voditelja Iv. Nabergoja.

Pogreb je bil primeren veljavi takega moža, ude-  
ležili so se ga Slovani iz vseh krajev, a ostali, ki se  
pogreba niso mogli udeležiti, žalovali so in jokali z  
onimi, kateri so bili toli srečni, da so se mogli danes  
teden podati na Prosek.

Pogreba so se udeležile deputacije vsih narodnih  
društev, med temi tudi s krasnimi venci, s trakovi  
v narodnih barvah.

Tudi odličnjakov je bilo pričujočih lepo število,  
med drugimi tudi več poslancev.

Tržaška vlada in deželna vlada so se udeležili  
pogreba v lepem številu.

Na pokopališču sta govorila predsednik politič-  
nega društva „Edinost“ poslanec M. Mandič ter  
državni poslanec dr. Ferjančič.

### Politični pregled.

Notranji položaj. — Nagodbeni dogovori mej dunajsko  
in mej budimpeštansko vlado se bržkone doženejo tekom pri-  
hodnjega tedna. Kadar bo to končano, nastane za vlado še  
veliko težja naloga, pripraviti in uglasiti pot parlamentarni  
rešitvi tega perečega vprašanja. Glavna ovira rešitvi nagodbe-  
nega vprašanja so Mladočehi, ki vladi ne dovolijo nagodbe,  
dokler jim ne ustreže v jezikovnem oziru. Tej zahtevi pa zopet  
nasprotujejo Nemci. Poleg Čehov bodo nagodbi nasprotovali še  
nekateri druge stranke. Upanja je torej izredno malo, da bi  
se res izvedlo vse to, kar želi Körberjeva vlada. V tem polo-  
žaju prihaja vladi na pomoč „Pester Lloyd“ z jako radikalnim  
nasvetom. Bržkone je ta nasvet inspiriral sam dr. Körber.  
„Pester Lloyd“ svetuje, naj se vlada izogne vsem težkotam s  
tem, da razpusti poslansko zbornico in si potem novih volitev  
zagotovi večino za nagodbo. Ali bi si Körber z razpustom dr-  
žavnega zbora pomagal iz zagate? Mogoče je sicer res, da bi  
se v novem parlamentu zmanjšalo število Mladočehov in Vse-  
nemcev, ali namesto njih bi prišli v poslansko zbornico češki  
socialisti in socijalni demokratje, ki bi bili nagodbi še manj  
naklonjeni, kakor so Mladočehi in Vsenemci. Nadalje pride v  
poštev čas prihodnjih volitev. Pred koncem oktobra bi se dr-  
žavni zbor ne mogel razpustiti in bi se torej mogle vršiti nove  
volitve šele drugo leto. Kdo pa naj poskrbi proračun za  
l. 1903? Körber je sam izjavil, da se § 14. ne posluži.  
Z razpustom bi torej vladi ne bilo prav nič pomagano.